

PREHLAD VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

za obdobie apríl 2011
II. senát

Nálezy:

spisová značka	II. ÚS 329/2010
sudca spravodajca	Lajos Meszáros
druh konania	čl. 127 konanie o sťažnostiach fyzických a právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	nález – vyhovené, v časti nevyhovené
dátum rozhodnutia	10. marca 2011
dotknuté články ústavy, ústavných zákonov a medzinárodných zmlúv	čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd
skutkový stav a základné fakty	<p>Sťažovateľ sa po zmene režimu začal uchádzať o majetok patriaci mu po jeho predkoch a dňa 9. marca 1992 podal návrh na prerokovanie dedičstva týkajúceho sa majetku jeho predkov v obci J. Medzitým bez jeho vedomia a súhlasu sa užívania pôdy ujala spoločnosť A., s. r. o. (ďalej len „žalovaná“). V apríli 1996 ponúkla sťažovateľovi uzavretie zmluvy o nájme pôdy s účinnosťou od 1. januára 1996. Žalovaná spočiatku dojednané nájomné bez problémov platila, ale prípisom z 27. decembra 1999 od zmluvy o nájme z 22. apríla 1996 jednostranne odstúpila tak, že ju jednostranne zrušila, a to s účinkami ku dňu 31. decembra 1999. Sťažovateľ považoval takýto prejav za absolútne nezákonný, svojvoľný a v rozpore nielen s právom, ale aj slušnosťou a morálkou. Preto 30. augusta 2000 podal okresnému súdu žalobu proti žalovanej o neplatnosť zrušenia zmluvy o nájme. Okresný súd jeho žalobu zamietol rozsudkom z 27. apríla 2009 a krajský súd rozsudkom z 15. apríla 2010 potvrdil rozsudok okresného súdu.</p> <p>Jadrom sťažnosti bola námietka sťažovateľa, podľa ktorej všeobecné súdy nijako nezodôvodnili, prečo zamietli žalobu nielen v časti o určenie, že zrušenie zmluvy o nájme je neplatné, ale aj v časti, v ktorej sťažovateľ požadoval zaplatiť ušlé nájomné za roky 2000 až 2006 v celkovej sume 7 259 Sk s úrokom z omeškania. Podľa názoru sťažovateľa totiž ani prípadná neplatnosť zmluvy o nájme ešte bez ďalšieho neznamenala, že by nemal nárok na peňažnú náhradu za užívanie svojich nehnuteľností z titulu vydania bezdôvodného obohatenia.</p>
ratio decidendi	<p>Obsah práva na súdnu alebo inú právnu ochranu uvedený v čl. 46 ods. 1 ústavy nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Jeho obsahom je i zákonom upravené relevantné konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Každé konanie súdu alebo iného orgánu, ktoré je v rozpore so zákonom, je porušením ústavou zaručeného práva na súdnu alebo inú právnu ochranu.</p> <p>Právo na spravodlivý proces spravidla vyžaduje, aby rozhodnutie súdu bolo odôvodnené. Odôvodnenie rozhodnutia je inter alia aj zárukou toho, že výkon spravodlivosti nie je arbitrárny. Je predpokladom toho, aby strany mohli účinne uplatňovať právo na opravné prostriedky. Napokon je predpokladom kontroly výkonu spravodlivosti zo strany verejnosti. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva, že čl. 6 ods. 1 dohovoru zaväzuje súdy odôvodniť svoje rozhodnutie, ale nemožno ho chápať tak, že vyžaduje, aby na každý argument účastníka bola daná podrobná odpoveď. Ak ale ide o</p>

argument, ktorý je pre verdikt rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Van de Hurk c. Holandsko, Ruiz Torija c. Španielsko).

Podľa názoru ústavného súdu bolo potrebné námietku sťažovateľa považovať za dôvodnú.

Ako to vyplýva z citovaného ustanovenia § 79 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, navrhovateľ nemá povinnosť uviesť právnu kvalifikáciu uplatneného nároku, pretože je povinný iba pravdivo opísať rozhodujúce skutočnosti, z ktorých nárok vyvodzuje. To zároveň znamená, že je povinnosťou všeobecných súdov uplatnený nárok preskúmať zo všetkých právnych hľadísk, ktoré je možné na skutočnosti tvrdené navrhovateľom vzťahovať.

Inými slovami, ak všeobecný súd dospeje k názoru, že uplatnený občianskoprávny nárok nemožno hmotnoprávne subsumovať pod tie ustanovenia právneho predpisu, ktorých sa dovoľáva navrhovateľ, je povinný preskúmať aj možnosti iného právneho posúdenia a musí svoje konečné rozhodnutie aj z týchto hľadísk vyčerpávajúcim spôsobom zdôvodniť. Pokiaľ takto nepostupuje, koná v rozpore s čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

V danej veci dospeli všeobecné súdy k záveru o neplatnosti nájmovej zmluvy, na základe ktorej sa sťažovateľ domáhal popri určujúcom výroku aj priznania peňažného plnenia za užívanie jeho nehnuteľností. Samotná skutočnosť, že nájmná zmluva týkajúca sa nájmu nehnuteľností je neplatná, však ešte bez ďalšieho neznamenala, že by vlastník týchto nehnuteľností nemal nárok na peňažnú náhradu za ich užívanie od osoby, ktorá nehnuteľnosti užívala na základe neplatnej zmluvy, či dokonca celkom bez právneho dôvodu. Preto bolo možné konštatovať, že všeobecné súdy dostatočným spôsobom nezdôvodnili zamietnutie žaloby sťažovateľa v časti, v ktorej sa domáhal peňažnej náhrady za užívanie nehnuteľností. Tým porušili čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Keďže ústavný súd vyslovil porušenie označených článkov ústavy a dohovoru časťou rozsudku krajského súdu z 15. apríla 2010, podľa § 56 ods. 2 a 3 písm. b) zákona o ústavnom súde, túto časť rozsudku zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. V rámci ďalšieho konania je krajský súd viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v tomto náleze.

Dosiaľ uvedené vo svojich dôsledkoch zároveň znamenalo, že v ďalšom priebehu odvolacieho konania bolo potrebné sa zaoberať tvrdením žalovanej, podľa ktorého v skutočnosti užívala iné nehnuteľnosti, nie teda tie, ktoré patria vlastníckym právom sťažovateľovi. Ak by totiž bolo toto tvrdenie pravdivé, potom by nemohol obstať nárok sťažovateľa na peňažné plnenie ani z titulu vydania bezdôvodného obohatenia. Vzhľadom na to, že žalovaná v minulosti nespochybňovala okolnosť, že ňou užívané nehnuteľnosti patria sťažovateľovi (s takouto obranou vyrukovala až v konaní pred všeobecnými súdmi), a po určitú dobu za ich užívanie aj platila, je namieste záver, že dôkazné bremeno preukázať, že žalovaná užívala iné nehnuteľnosti (nie nehnuteľnosti sťažovateľa), ťaží žalovanú.

Ústavný súd nepovažoval za možné vyhovieť požiadavke sťažovateľa na priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 5 000 €.

Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia ako náhrady nemajetkovej ujmy prichádza do úvahy predovšetkým v tých prípadoch, keď porušenie základného práva alebo slobody už nemožno napraviť, a to napríklad zrušením protiústavného rozhodnutia či opatrenia, prípadne uvedením do pôvodného stavu.

V danom prípade porušenie základných práv sťažovateľa bolo v plnej miere kompenzované (popri vyslovení porušenia základných práv) zrušením rozsudku krajského súdu a vrátením veci na ďalšie konanie. Preto nebolo možné vyhovieť požiadavke sťažovateľa na priznanie finančného zadosťučinenia.

Vzhľadom na to, že ústavný súd vyslovil porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, nepovažoval už za potrebné meritórne sa zaoberať namietaným porušením čl. 20 a čl. 1 ods. 1 ústavy, ako aj čl. 1 dodatkového protokolu.

použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESELP a iných súdov	I. ÚS 26/94, I. ÚS 15/02 Van de Hurk c. Holandsko, Ruiz Torija c. Španielsko,
---	--

spisová značka	II. ÚS 406/2010
sudca spravodajca	Lajos Meszáros
druh konania	čl. 127 konanie o sťažnostiach fyzických a právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	nález – nevyhovené
dátum rozhodnutia	10. marca 2011
dotknuté články ústavy, ústavných zákonov a medzinárodných zmlúv	čl. 41 ods. 4, čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky čl. 32 ods. 4 a čl. 36 ods. 1, čl. 37 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd
skutkový stav a základné fakty	<p>Manželstvo sťažovateľa bolo rozsudkom okresného súdu, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 9. februára 2009, rozvedené a dve maloleté deti boli zverené do výchovy a opatery bývalej manželky. Sťažovateľovi bolo určené právo stretávať sa s maloletými deťmi každý víkend v párnom týždni od piatku od 18.00 h do nedele do 18.00 h.</p> <p>Na základe návrhu starých rodičov maloletých detí (rodičov sťažovateľa) bolo rozsudkom okresného súdu z 3. novembra 2009 upravený styk starých rodičov s maloletými deťmi tak, aby k nemu dochádzalo počas školského roka každý nepárny týždeň vo štvrtok od 17.00 h do 19.00 h, ďalej každý kalendárny rok od 27. decembra od 11.00 h do 28. decembra do 19.00 h, a napokon počas letných prázdnin každý kalendárny rok prvý nepárny týždeň v auguste od nedele od 18.00 h predchádzajúcej tomuto týždňu do nedele do 19.00 h prvého nepárneho týždňa.</p> <p>Proti rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie. Rozsudkom krajského súdu z 20. apríla 2010 bol rozsudok okresného súdu potvrdený.</p> <p>Podľa tvrdenia sťažovateľa jednoduchým logickým porovnaním nebolo možné dospieť k inému záveru, než že práva sťažovateľa a starých rodičov na stretávanie sa s maloletými deťmi navzájom kolidovali. Existencia dvoch právoplatných rozsudkov so vzájomne si odporujúcimi výrokmi zakladajúcimi navzájom nezlučiteľné práva je v právnom štáte neprípustná, odporuje princípu právnej istoty účastníkov konania a porušuje ich právo na spravodlivé súdne konanie.</p>
ratio decidendi	<p>Ústavný súd považoval za potrebné predovšetkým konštatovať, že argumentácia sťažovateľa týkajúca sa námietky, v ktorých časových súvislostiach by malo ku kolízii dochádzať, nebola v priebehu konania dostatočne konzistentná. V podanej sťažnosti totiž zrejme omylom zdôrazňoval kolíziu, ku ktorej by malo podľa jeho názoru dôjsť 30. júla 2010. Potom, ako krajský súd túto námietku vyvrátil, sťažovateľ začal zdôrazňovať kolíziu, ku ktorej má dochádzať v decembri v rokoch 2012 až 2015. Tým sa vlastne vrátil k argumentácii, ktorú uplatnil v odvolacom konaní pred všeobecnými súdmi.</p> <p>Podľa názoru ústavného súdu vo všeobecnej rovine bolo potrebné prisvedčiť sťažovateľovi (ani krajský súd s tým nepolemizoval), že z ústavnoprávneho hľadiska je neželateľný stav, podľa ktorého dva alebo viaceré právoplatné súdne rozhodnutia upravujúce styk rodičov, resp. starých rodičov s maloletými deťmi si navzájom kolidujú, a to tak, že v tom istom časovom momente majú právo na styk s maloletými deťmi nezávisle na sebe viaceré osoby.</p> <p>V konkrétnom prípade bolo možné konštatovať, že po nadobudnutí právoplatnosti rozsudku krajského súdu z 20. apríla 2010 a po zhode účastníkov v tom, že 30. júla 2010 ku kolízii nedošlo, bolo potrebné skúmať, či dôjde ku kolízii v súvislosti s právom starých rodičov stretať sa s maloletými deťmi každý kalendárny rok od 27. decembra od 11.00 h do 28. decembra do 19.00 h a s právom sťažovateľa stýkať sa s maloletými deťmi každý víkend v párnom týždni od piatku od 18.00 h do nedele do 18.00 h.</p> <p>Deň 27. a 28. december je 52. druhým týždňom roka, teda párnym týždňom, v ktorom má sťažovateľ od piatku do nedele právo na styk s maloletými deťmi. Právo na styk majú v tomto týždni aj starí rodičia, a to 27. a 28. decembra. Uvedené dni pripadnú v roku 2011</p>

	<p>na utorok a stredu, a preto nebudú v kolízii s právom sťažovateľa. Naproti tomu v roku 2012 prípadnú tieto dni na štvrtok a piatok, v roku 2013 na piatok a sobotu, v roku 2014 na sobotu a nedeľu a v roku 2015 na nedeľu a pondelok. Preto v zásade možno konštatovať, že v rokoch 2012 až 2015 by podľa existujúcich právoplatných úprav mohlo ku kolízii dôjsť.</p> <p>Potencionálnu možnosť kolízie dvoch právoplatných úprav styku s maloletými deťmi v rokoch 2012 až 2015 nepovažoval ústavný súd vzhľadom na konkrétne okolnosti tohto prípadu za tak závažnú, aby zakladala porušenie ktoréhokoľvek z označených článkov ústavy, listiny a dohovoru.</p> <p>Uvedený záver oprel ústavný súd o dve skutočnosti. Predovšetkým bolo podstatné, že starí rodičia výslovne vyhlásili, že v prípade kolízie ustúpia a dajú prednosť sťažovateľovi. Ďalej bolo tiež významné, že sťažovateľovi nič nebráni požiadať o zmenu existujúcej úpravy tak, aby potenciálna kolízia bola vylúčená.</p> <p>Vzhľadom na všetky uvedené okolnosti nedošlo k porušeniu označených článkov ústavy, listiny a dohovoru a ústavný súd sťažnosti preto nevyhovel.</p>
 Používané odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov	***

 spisová značka	 II. ÚS 387/2010
 sudca spravodajca	Sergej Kohut
 druh konania	 čl. 127 konanie o sťažnostiach fyzických a právnických osôb
 druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	 nález – vyhovené
 dátum rozhodnutia	17. marca 2011
 dotknuté články ústavy, ústavných zákonov a medzinárodných zmlúv	 čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd
 skutkový stav a základné fakty	<p>Sťažovateľ sa ako správca konkurznej podstaty žalobou podanou 1. apríla 1996 na krajskom súde domáhal proti V., a. s., pobočka T. (ďalej len „žalovaný“), určenia, že úkony žalovaného spočívajúce v uzatvorení záložných zmlúv s úpadcom sú právne neúčinné. Krajský súd rozsudkom z 9. decembra 2002 žalobu sťažovateľa zamietol z dôvodu, že sťažovateľ v konaní nepreukázal úmysel žalovaného ukrátiť ostatných veriteľov.</p> <p>Proti tomuto rozsudku podal sťažovateľ odvolanie, ktorému najvyšší súd uznesením z 10. marca 2004 vyhovel a napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.</p> <p>Krajský súd podľa pokynov odvolacieho súdu vec znovu prerokoval a vykonal dokazovanie a rozsudkom zo 16. januára 2006 určil, že právne úkony žalovaného a úpadcu spočívajúce v uzatvorení záložných zmlúv sú právne neúčinné. Žalovaný bol zároveň v rozsudku zaviazaný vrátiť sumu 97 265 174,88 Sk do konkurznej podstaty úpadcu.</p> <p>Proti rozsudku krajského súdu zo 16. januára 2006 sa žalovaný odvolal. Najvyšší súd o odvolaní žalovaného rozhodol rozsudkom z 18. októbra 2006 tak, že zmenil napadnutý rozsudok krajského súdu a žalobu zamietol. Odvolací súd dospel k záveru, že „podmienky odporovateľnosti právnych úkonov neboli splnené, keď žalobcom nebol preukázaný úmysel dlžníka a vedomosť žalovaného o úmysle dlžníka ukrátiť svojich veriteľov odporovateľnými právnymi úkonmi“.</p> <p>Proti rozsudku najvyššieho súdu z 18. októbra 2006 podal sťažovateľ dovolanie, ktoré odôvodnil najmä nesprávnym právnym posúdením veci odvolacím súdom. Navyše, odvolací súd dospel k rozdielnym skutkovým zisteniam ako súd prvého stupňa bez toho, aby sám vykonal akékoľvek dokazovanie. Podľa sťažovateľa išlo o podstatnú vadu odvolacieho konania, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Najvyšší súd rozhodol o dovolaní žalobcu uznesením z 30. novembra 2009 tak, že napadnutý rozsudok</p>

	<p>odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Po zrušení rozsudku odvolacieho súdu z 18. októbra 2006 najvyšší súd ako odvolací súd opätovne vec prerokoval a o odvolaní žalovaného rozhodol sťažnosťou namietaným rozhodnutím (uznesením zo dňa 24. marca 2010) tak, že napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.</p> <p>K porušeniu v sťažnosti označených práv malo podľa sťažovateľa dôjsť postupom najvyššieho súdu a namietaným rozhodnutím z týchto dôvodov: «A. odvolací súd dospel k rozdielnym skutkovým zisteniam než súd prvého stupňa bez toho, aby sám vykonal akékoľvek dokazovanie, resp. dokazovanie opakoval alebo doplnil a umožnil sťažovateľovi realizáciu jeho procesných práv, B. odvolací súd zrušil prvostupňové rozhodnutie bez toho, aby bol daný niektorý z taxatívnych dôvodov uvedených v § 221 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“), C. napadnuté uznesenie je nepreskúmateľné.»</p>
<p>ratio decidendi</p>	<p>K námietke nedostatku právomoci ústavného súdu v tejto veci, ktorá bola vznesená najvyšším súdom, ústavný súd uviedol, že namietané rozhodnutie bolo vydané vo forme uznesenia, nie je proti nemu prípustné dovolanie (z § 238 ods. 2 OSP vyplýva prípustnosť dovolania aj proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci, avšak len proti rozhodnutiu vydanému v procesnej forme rozsudku). Z uvedeného vyplynulo, že proti namietanému rozhodnutiu najvyššieho súdu sťažovateľ nemal k dispozícii zákonom priznaný účinný procesný prostriedok na ochranu svojich práv.</p> <p>V tejto súvislosti neobstálo ani tvrdenie najvyššieho súdu, že zrušením prvostupňového rozsudku krajského súdu a vrátením veci krajskému súdu na ďalšie konanie sa vec sťažovateľa vrátila do štádia konania pred súdom prvého stupňa, ktorý bude o žalobe sťažovateľa opätovne konať a rozhodovať meritórnym rozhodnutím, proti ktorému bude prípustný riadny opravný prostriedok, v dôsledku čoho základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu zostalo zachované. Krajský súd je totiž podľa § 226 OSP v ďalšom konaní prioritne viazaný právnym názorom odvolacieho súdu, keďže jeho rozhodnutie bolo zrušené odvolacím súdom, nie súdom dovolacím. Zároveň však nerešpektovanie právneho názoru dovolacieho súdu súdmi nižšieho stupňa by znamenalo naplnenie osobitného dovolacieho dôvodu uvedeného v § 238 ods. 2 OSP. Keďže Občiansky súdny poriadok nepredpokladá vznik právnej situácie, že názor odvolacieho súdu je v rozpore s názorom dovolacieho súdu, vo veci ďalšieho postupu by tak vznikla dilema v otázke, ktorým právnym názorom je krajský súd viazaný.</p> <p>Nie nepodstatnou bola v tejto súvislosti aj dĺžka súdneho konania o žalobe sťažovateľa (takmer 15 rokov), ktorá sama osebe signalizovala porušenie práva na súdnu ochranu. Ústavný súd už vyslovil, že k porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy zbytočnými prietiahmi v súdnom konaní môže dôjsť v prípade, ak postup všeobecného súdu v takomto konaní v dôsledku zbytočných prietahov vedie v konečnom dôsledku k zmareniu možnosti poskytnúť efektívnu a účinnú ochranu tým právam účastníka konania, ochrany ktorých sa domáha.</p> <p>Za daných okolností bol podľa názoru ústavného súdu daný ústavne relevantný dôvod, aby ústavný súd vstúpil do rozhodovacej činnosti všeobecného súdu v sťažovateľovej veci.</p> <p>A. Sťažovateľ odôvodnil porušenie v sťažnosti označených práv namietaným rozhodnutím tým, že <u>odvolací súd dospel k odlišným skutkovým zisteniam ako súd prvého stupňa bez toho, aby sám vykonal dokazovanie, resp. dokazovanie v potrebnom rozsahu opakoval a umožnil sťažovateľovi realizáciu jeho procesných práv.</u> Navyše, závery uvádzané v namietanom rozhodnutí sú podľa sťažovateľa v rozpore s právnymi názormi vyslovenými dovolacím súdom, sú neodôvodnené a arbitrárne.</p> <p>Podľa § 213 ods. 3 OSP ak má odvolací súd za to, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu opakuje sám. Z uvedeného ustanovenia vyplýva, že odvolací súd môže zhodnotiť</p>

dôkazné prostriedky inak, ako ich zhodnotil súd prvého stupňa, ale na to, aby ich mohol zhodnotiť inak, ich musí v odvolacom konaní opäť vykonať.

Pod právom na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru vo vzťahu k vykonávaniu dokazovania treba rozumieť, že účastníkovi konania musí byť poskytnutá možnosť podieľať sa zákonom ustanoveným spôsobom na dokazovaní, čo znamená dôkazy navrhovať, byť prítomný na vykonávaní dokazovania (§ 122 ods. 1 OSP) vrátane práva klásť účastníkom otázky (§ 126 ods. 3 OSP) a k navrhovaným a už vykonávaným dôkazom sa vyjadrovať (§ 123 OSP a § 129 ods. 1 OSP). Pokiaľ sa tak nestalo, takéto pochybenie možno označiť ako postup súdu, ktorým bola sťažovateľovi ako účastníkovi konania odňatá možnosť konať pred súdom.

Z rozsudku krajského súdu zo 16. januára 2006 vyplynulo, že krajský súd na základe vykonaného dokazovania (z listinných dôkazov a výpovede svedka – konateľa úpadcu) dospel k záveru, že uzatvorením záložných zmlúv boli naplnené znaky odporovateľného úkonu definované v § 15 ods. 2 až 6 zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení účinnom v čase uzatvorenia záložných zmlúv (ďalej len „ZKV“). Súd vychádzal z toho, že záložné zmluvy boli uzatvorené v posledných troch rokoch pred vyhlásením konkurzu, úmyslom úpadcu bolo ukrátiť konkurzných veriteľov, pričom tento úmysel musel byť žalovanému známy. Konaním úpadcu bol zmarený legitímny záujem ostatných veriteľov o pomerné uspokojenie. V čase uzatvárania záložných zmlúv mal úpadca značné množstvo ďalších veriteľov, napriek tomu založil celý svoj majetok v prospech jediného veriteľa (žalovaného), ktorý mal z uvedených právnych úkonov prospech.

Naopak, odvolací súd na základe dôkazov vykonaných pred súdom prvého stupňa dospel v namietanom rozhodnutí k odlišným skutkovým zisteniam (prijal opačné skutkové závery), teda že úmysel úpadcu ukrátiť veriteľov preukázaný nebol, žalovaný o úmysle úpadcu ukrátiť veriteľov nevedel, časový úsek medzi uzatvorením úverových a záložných zmlúv je irelevantný a svedok je zaujatý; bez toho, aby vykonal akékoľvek dokazovanie, resp. v potrebnom rozsahu dokazovanie zopakoval, a zabezpečil si tak podklad pre odlišné skutkové závery (zistenia).

Podľa § 243d ods. 1 OSP ak dôjde k zrušeniu napadnutého rozhodnutia, súd, ktorého rozhodnutie bolo zrušené, koná ďalej o veci. Pritom je právny názor súdu, ktorý rozhodoval o dovolaní, záväzný. Z judikatúry najvyššieho súdu vyplýva (napr. rozsudok sp. zn. 2 Cdo 104/01), že v prípade zrušenia rozhodnutia súdu nižšieho stupňa dovolacím súdom je súd nižšieho stupňa viazaný právnym názorom dovolacieho súdu ako pri posudzovaní otázok hmotného práva, tak i pri aplikácii procesných predpisov.

Odvolací súd v novom konaní už spomenutú vadu odvolacieho konania neodstránil a opäť v rozpore s právnym názorom dovolacieho súdu prijal odlišné skutkové zistenia bez toho, aby vykonal dokazovanie, a umožnil tak účastníkom konania realizáciu ich procesných práv. Uvedeným postupom odňal sťažovateľovi ako účastníkovi konania možnosť konať pred súdom. Pre záver odvolacieho súdu, že z vykonaného dokazovania ani z obsahu spisu nemá za preukázané splnenie zákonných podmienok, ktoré sa vyžadujú na úspešné uplatnenie odporovateľnosti právnych úkonov, nemal odvolací súd podklad vo vykonanom dokazovaní súdom prvého stupňa, pričom vlastné dokazovanie odvolací súd nevykonal. Navyše, tento právny záver bol v rozpore s právnym názorom vysloveným dovolacím súdom k otázkam hmotného práva, teda k splneniu podmienok odporovateľnosti právnych úkonov podľa ZKV.

Najvyšší súd nerešpektujúc právny názor dovolacieho súdu opakovane postupoval v priamom rozpore so znením ustanovenia § 213 ods. 3 OSP, a teda sa natoľko odchyľil od jeho znenia, že zásadne poprel jeho účel a význam, keď dospel k odlišným skutkovým zisteniam ako krajský súd bez vykonania vlastného dokazovania v odvolacom konaní. V tomto smere bol teda postup najvyššieho súdu svojvoľný (arbitrárny), a teda v rozpore s čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ďalšou námietkou sťažovateľa proti namietanému rozhodnutiu bolo tvrdenie, že pre zrušenie rozsudku krajského súdu a vrátenie veci na ďalšie konanie neexistoval zákonný dôvod.

	<p>Odvolací súd vymedzil dôvod zrušenia odvolaním napadnutého rozsudku krajského súdu ustanovením § 221 ods. 1 písm. h) OSP, podľa ktorého súd rozhodnutie zruší, len ak súd prvého stupňa nesprávne vec právne posúdil tým, že nepoužil správne ustanovenie právneho predpisu a nedostatočne zistil skutkový stav. Dôvodom na zrušenie rozhodnutia podľa tohto ustanovenia je kumulatívne splnenie dvoch podmienok. Prvou podmienkou je nesprávne právne posúdenie veci spočívajúce iba v tom, že súd prvého stupňa nepoužil správnu právnu normu. Druhou podmienkou je nedostatočné zistenie skutkového stavu. Aj keby v okolnostiach prípadu sťažovateľa bola splnená podmienka nedostatočného zistenia skutkového stavu súdom prvého stupňa, zo žiadneho rozhodnutia súdov vyššieho stupňa (odvolacieho alebo dovolacieho) v sťažovateľovej veci nevyplývalo, že by krajský súd aplikoval na daný právny vzťah nesprávnu právnu normu, teda splnenie prvej podmienky na zrušenie rozhodnutia v odvolacom konaní. Navyše, splnenie týchto dvoch podmienok ako dôvodu na zrušenie rozsudku krajského súdu odvolací súd nijakým spôsobom neodôvodnil.</p> <p>Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd konštatoval, že zrušenie rozhodnutia krajského súdu namietaným rozhodnutím bez naplnenia zákonného dôvodu [§ 221 ods. 1 písm. h) OSP] a bez náležitého odôvodnenia splnenia podmienok na takýto postup vykazuje znaky svojvoľného rozhodnutia. Najvyšší súd tým konal v rozpore s ústavným imperatívom konať len na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon (čl. 2 ods. 2 ústavy), čím zároveň zasiahol do základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces.</p> <p>Napokon sťažovateľ vytýkal namietanému rozhodnutiu <u>arbitrárnosť z dôvodu jeho nepreskúmateľného a nedostatočného odôvodnenia.</u></p> <p>Ústavný súd už vyslovil záver o absencii zákonného dôvodu na zrušenie rozsudku krajského súdu, ako aj o nedostatočnom odôvodnení takéhoto postupu odvolacieho súdu. Súčasťou odôvodnenia rozhodnutia má byť podľa § 157 ods. 2 OSP aj právne posúdenie veci, teda podradenie zisteného skutkového stavu pod príslušnú právnu normu. Dôvod, ktorý je uvedený v § 221 ods. 1 písm. h) OSP a na ktorý odvolací súd v odôvodnení odkazuje, nie je ten, ktorým odôvodnil zrušenie prvostupňového rozhodnutia, teda medzi týmito dôvodmi je obsahový nesúlad. Odvolací súd nedostatočným a nepreskúmateľným spôsobom odôvodňuje aj svoj právny záver, že výsledok vykonaného dokazovania súdom prvého stupňa je v rozpore s jeho vysloveným právnym názorom. V namietanom rozhodnutí totiž odvolací súd bližšie neobjasnil, ktorý výsledok dokazovania a ktorý právny názor má na mysli, a v čom tento ním tvrdený rozpor spočíva. Ústavný súd preto dospel k záveru, že odôvodnenie namietaného rozhodnutia nemožno považovať za súladné s obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.</p> <p>Vzhľadom na uvedené závery ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu z 24. marca 2010. Vzhľadom na výrok tohto rozhodnutia už bolo bezvýznamné zaoberať sa porušením aj čl. 1 ústavy.</p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov</p>	<p>IV. ÚS 159/07, ÚS 60/04, Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2 Cdo 104/01</p>

Nálezy – prieťahy v konaní

<p>spisová značka</p>	<p>II. ÚS 518/2010</p>
<p>sudca spravodajca</p>	<p>Lajos Meszáros</p>

druh konania	čl. 127 konanie o sťažnostiach fyzických a právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	nález – vyhovené
dátum rozhodnutia	10. marca 2011
dotknuté články ústavy, ústavných zákonov a medzinárodných zmlúv	čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľ sa žalobou doručenou bývalému mestskému súdu domáhal usporiadania vlastníckeho práva k pozemkom. Konanie začalo v roku 1996.
ratio decidendi	<p>Ústavný súd z obsahu sťažnosti a vyjadrenia okresného súdu zistil, že žaloba v tejto veci bola podaná 23. mája 1996. Prípisom bývalého Mestského súdu v B. z 30. mája 1996 bola vec z dôvodu vecnej nepríslušnosti postúpená podľa § 104a ods. 2 a § 105 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku na vtedajší Obvodný súd Bratislava 3. Ďalej v tejto veci neboli vykonané žiadne úkony, pretože sa spis stratil a vo veci bolo potrebné nariadiť rekonštrukciu spisu.</p> <p>Ústavný súd po zistení, že od podania žalobného návrhu 23. mája 1996 a postúpenia veci okresnému súdu 30. mája 1996 nedošlo k žiadnemu úkonu okresného súdu, a po stanovisku okresného súdu, ktorý uznal, že spis nie je k dispozícii, nemohol podrobne analyzovať citované kritériá.</p> <p>Ústavný súd však poznamenal, že pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci a správanie účastníkov v napadnutom konaní, bolo možné poukázať na to, že ani podpredsedníčka okresného súdu, ale ani zákonná sudkyňa vo svojich vyjadreniach nepoukázali na skutkovú alebo právnu zložitost' predmetnej veci a sťažovateľ sa inak zrejme žiadnym spôsobom nepričinil o dlhodobú nečinnosť v predmetnom konaní.</p> <p>Ústavný súd na základe uvedených rozhodujúcich zistení a najmä stanoviska okresného súdu mohol bez ďalšieho uzavrieť, že v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.</p> <p>Ústavný súd uznal za odôvodnené priznať sťažovateľovi finančné zadost'učinenie, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľa, najmä na dlhodobé obdobie nečinnosti okresného súdu považoval za primerané v sume 4 500 €.</p>
Používané odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov	***

spisová značka	II. ÚS 532/2010
sudca spravodajca	Sergej Kohut
druh konania	čl. 127 konanie o sťažnostiach fyzických a právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	nález – vyhovené
dátum rozhodnutia	10. marca 2011
dotknuté články ústavy, ústavných zákonov a medzinárodných zmlúv	čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd
skutkový stav a základné fakty	Sťažovatelia, respektíve ich právni predchodcovia boli žalovanými v konaní o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, ktoré sa začalo podaním žaloby na okresnom súde v roku 1991. Toto konanie sa v časti skončilo právoplatným rozsudkom okresného súdu zo dňa 27. marca 1998 a časť nároku bola vylúčená na samostatné konanie pod novou spisovou značkou. Konanie začalo v roku 1991.
ratio decidendi	1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatoval, že predmetom konania

	<p>bolo rozhodovanie o určení vlastníctva k nehnuteľnosti.</p> <p>Po právnej stránke išlo o štandardnú občianskoprávnú vec patriacu do rozhodovacej agendy všeobecného súdnictva. Zložitou sa mohla javiť iba z dôvodu viacerých účastníkov konania a z toho vyplývajúcej komplikovanej situácie pri odstraňovaní nedostatkov žaloby, zmeny okruhu účastníkov v dôsledku úmrtí v kontexte s doručovaním písomností, ako aj vykonávania dokazovania výsluchmi účastníkov a svedkov. K faktickej zložitosti prispievalo aj podávanie protinávrhov a „dodatkov k nim“ sťažovateľmi a ich dispozícia s nimi (vzájomný návrh podali a vzali späť a následne znova podali).</p> <p>2. Pri hodnotení preskúmvanej veci podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľov, ústavný súd zo sťažnosti a spisu zistil, že na celkovej dĺžke konania sťažovatelia prípadnou neúčastou na pojednávaní (v priebehu celej doby trvania konania vedeného pod novou spisovou značkou od roku 1998 sa uskutočnili len 3) negatívny podiel nemali.</p> <p>3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci. Aj keď ústavný súd prihliadol na skutočnosť, že vo veci o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, v ktorej boli sťažovatelia, respktíve ich právni predchodcovia účastníkmi konania sa začalo ešte v roku 1991, musí konštatovať, že toto konanie právoplatne skončilo 26. septembra 1998 nadobudnutím právoplatnosti rozsudku okresného súdu z 27. marca 1998. Samotné namietané porušovanie sťažovateľmi označeného základného práva teda ústavný súd mohol posudzovať až v konaní vedenom pod novou spisovou značkou, ktoré začalo 26. septembra 1998.</p> <p>Ústavný súd konštatoval, že celé namietané konanie bolo poznačené neefektívnym postupom okresného súdu. (Okresný súd aj sám v odpovediach na sťažnosti sťažovateľov adresované predsedovi okresného súdu uznal ich dôvodnosť).</p> <p>Okrem neefektívneho postupu okresného súdu sa v priebehu konania vyskytli aj obdobia dlhšej nečinnosti okresného súdu, spolu 6 rokov a 8 mesiacov.</p> <p>Uvedená nečinnosť okresného súdu nebola ničím ospravedlniteľná, pretože počas viac ako 6 rokov súd nevykonával vo veci žiadne úkony. Navyše okresný súd ani v ostatných obdobiach nevykonával vo veci vždy úkony, ktoré mali smerovať k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovatelia počas súdneho konania nachádzali. Ústavný súd zo spisu zistil, že tie procesné úkony, ktoré okresný súd vykonal, sú poznačené neefektívnosťou, konajúci súd napríklad mnohokrát bezvýsledne vyzýval žalobcu na predloženie listinných dôkazov bez toho, aby použil aj poriadkové opatrenie voči žalobcovi. Okresný súd tým nevytváral podmienky na odstránenie právnej neistoty sťažovateľov. Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatoval, že v konaní došlo k prieťahom, ktoré neboli spôsobené zložitou vecou ani správaním účastníkov konania, ale v dôsledku postupu okresného súdu.</p> <p>Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že doterajším postupom okresného súdu došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.</p> <p>Ústavný súd považoval za primerané priznať sťažovateľom primerané finančné zadosťučinenie jednotlivo v sumách 2000 €, 1500 € a 1000€.</p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, EStP a iných súdov</p>	<p>***</p>

Spracovala : Mgr. Martina Buchová

Upozornenie :

Prehľad vybraných rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „prehľad“) je neoficiálnym dokumentom, ktorý slúži výlučne na informovanie o rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Prehľad zostavuje Analytické oddelenie Odboru súdnych poradcov a súdnej agendy Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky z rozhodnutí ústavného súdu, písomne vyhotovených a odoslaných účastníkom konania v danom období. Prehľad nezaväzuje ústavný súd a nenahrádza jednotlivé rozhodnutia ústavného súdu, z ktorých bol zostavený.